

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvzemši ponedeljke in dneve po praznicah, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za en mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijakke velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od četiristopne peti-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 25—26 poleg gledališča v „zvezdi“. Oporništvu, na katero naj se blagovoljno pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Vabilo na naročbo.

Koncem tega meseca začenja se novo naročevanje na „Slovenski Narod“. Vse gg. naročnike, katerim naročnina poteka, nujno prosimo, da jo ob pravem času pošljejo, ker moramo na nalog lastništva list ustavljati onim, kateri naprej ne plačajo. Ker se lista tiska le toliko, kolikor je naročnikov, ne moremo vselej kasneje številke dopošiljati, ako se naročevanje zakasni.

„Slov. Narod“ velja:

Za ljubljanske naročnike brez pošiljanja na dom:

Za pol leta	6 gld. 50 kr.
Za četrt leta	3 " 30 "
Za en mesec	1 " 10 "

Za pošiljanje na dom se računa 10 krajc. na mesec, 30 kr. za četrt leta.

S pošiljanjem po pošti velja:

Za pol leta	8 gld. — kr.
Za četrt leta	4 " — "
Za en mesec	1 " 40 "

Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijakke velja znižana cena in sicer:

Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr.
Po pošti sprejemati " " 3 " — "

Administracija „Slov. Naroda“.

Jugoslovansko bojišče.

Kljubu temu, da je premirje dogovorjeno, napali so Turki 17. t. m. Aleksinac, a Srbi

pod poveljstvom polkovnika Petersona so jih odbili. Černjajev je vsled tega brzojavljaj v Belgrad, da ne more v taci razmerah ostro držati premirja. Vsled tega je baje minister Nikolić v Deligrad šel.

Iz Carigrada se poroča, da utegne počitek orožja izpremeniti se v formalno premirje za štiri tedne, ker tako brz se mir ne da sklepati. Mi sploh vanj še ne verujemo.

Poroča se v „N. W. T.“, da je srbski knez Milan hud nad svojo vojsko in na Černjajeva zaradi proglašanja svoje kneževske osebe za kralja. Tega kar ne verjamemo. Milan sicer nij nikaka odločilna oseba, on je mlad in brez mozevske odvažnosti. Vojska se je začela proti njegovej, a na narodovo voljo. Če pa sedaj celo govore, da hoče Černjajeva odstaviti, je to izmišljaja. Vesel naj bode, in gotovo je on in z njim veselo vse Srbstvo, da tega moža ima, ker to je gotovo zdaj, da brez njega bi stvari slabše stale. Srbski vodje: Cah, Alimpić, Lješanić, Uzun Mirković itd., vsi vkupe niso mnogo storiti mogli, da si niso imeli premoči zoper sebe. Tako se res vse oči obračajo in konečne zmage upajo le od Černjajeva. Gorje bi bilo Srbstvu, če začne intrigirati zoper svoje dobrotnike.

Iz Belgrada se „P. Corr.“ piše 17. t. m. Položaj Abdul-Kerimove vojske pred nastopom premirja nij bil ugoden, ker mu je Horvatić za hrptom pot do Niša zapiral in je bilo dovažanje živeža in retiriranje skoro celo od-

rezano. Naposled pa je turška ofenziva bila prav žalostna. Osman-paša nij mogel nijeden korak naprej priti in je bil nazadnje prisiljen na ono stran Timoka pomakniti se. V moravske dolini nij mogel Kerim-paša nobenega napredovanja doseči. Po jedinej velikej bitvi pri Aleksincu so hoteli Turki ob levem bregu Morave Aleksinac obiti, ali prišli so komaj tri ure naprej, pa so bili prisiljeni obstati. Soteske Jankovo Klisuro Turki niso mogli vzeti; na Drini so pri Malem Zvorniku morali osvojene tri šance z velikimi izgubami zopet nazaj dati. Tako ne dobiva počitek orožja Turkov na „via triumphalis“.

Od Zajčara je dobil dunajski list dopis, v katerem se pripoveduje, da so Srbi tukaj neprenehoma Turke napadali in jim posebno s svojo artilerijo toliko naškodili, da so morali vedno zbrani biti in niso mogli Abdul-Kerimu pomoči poslati.

Pri Paračinu in Čupriji delajo Srbi nič menj nego 25 šanc. Za temi bi se branili, ko bi se Turkom posrečilo Deligrad in Aleksinac vzeti ali pa vojsko tako pomnožiti, da bi jeden del mimo Deligrada naprej iti upal si.

Iz Kotor se piše „Pol. Corr.“ o črnogorskej vojski in položji tu: Ker je ofenziva Derviš-paše uže večkrat ponesrečila se, posebno ker je zadnjič pri Trijebcu velike izgube imel, poslala mu je turška vlada pomoči, katere je vedno prosil. V Antivari je prišlo

Listek.

Kmetska sužnost v starej Rusiji.

(Po Petrušovskem in drugih spisal J. Steklasa.)

V starodavnem času, precej od početka ruske zemlje, bili so Rusi vsi slobodni, tudi kmetje, ki so se imenovali smrdi, črni ljudje ter niso prebivali samo po vaseh nego tudi mestih. Bilo je kasneje v Rusiji tudi robov, služnjev, ali oni oni se niso brojili mej kmete. Kmetje so mogli imeti zemlje, trgovati, delati s komur in kakor se jim je ljubilo, da pač oni so mogli zapovedati svojim robovom. A rob pa nij imel nič svojega; gospodar je bil neodgovoren ne samo za njegov imetek nego tudi ne za njegov život in njegovo smrt. Robovi so postali ujeti in netočni plačniki; mej robove so stopili tudi slobodni, kojim se je hudo godilo. Ščasoma so popadali v robstvo tudi slobodni proti svojej volji, brez svoje krivnje: po krivičnej obsodbi, po nasilji bogatinov.

Pustoprazne zemlje je ležalo mnogo v Rusiji, in vsakdo jo je mogel obdelavati. Knezi so bili veseli, ako so mogli na golej zemlji naseliti ljudi, ker jim je od obdelane zemlje šel davek v blagajnice, a od glave takrat še niso davka plačevali. Tako nij bilo mnogo pravih

kmetov posestnikov. Golo zemljo je mogel namreč prevzeti samo oni, ki je imel toliko sredstev, da si je mogel postaviti dvor, preskrbeti se z delavno živino, s semenom za setev in sploh z vsemi gospodarskimi potrebami. Taki ljudje so se naseljevali na zemlji v osebinsi t. j. ne ukupno, a vsaki s sivo rodovino; ta zemlja pa, če tudi nekupljena, postala je njihova lastnina, da se je le davek plačeval. Ali bilo je tudi drugih ljudij, ki niso imeli sredstev, da bi si ustanovili mogli svojo domačijo. Taki ljudje so se zjediniili, zavzeli pusto zemljo, razdelili jo na dele ter pridno obdelovali, a potem tudi davek splošno odrahtovali. Končema bilo je tudi mnogo čisto siromašnega naroda; taki kmetje so šli na tujo zemljo ter delali pri posestniku. Le-ta jim je odkazal zemljo, dal jim delavno živino in vse, kar je potrebno pri gospodarstvu. Zato so kmetje obdelovali njegovo polje, kosili travnike, delali tudi vsako drugo delo, katero so bili dolžni po ugovoru opravljati. Čeravno je bilo to težko, vendar je bilo bolje, nego umirati od gladi na podarjenej pusteji zemlji. Sreča je bila, da se je mogel, razrešivši pogodbo z gospodarjem, odseliti in poiskati si novo domačijo kderkoli je hotel.

Kmetov, ki so se naseljevali na tujih

imenjih, bilo je vsako leto več, posebno pri bogatih in silnih graščakah. In to zato, ker so silni in bogati ljudje obečali kmetom razna polahkanja; pri takih vlastelinah je bilo razun tega pa tudi mirno življenje: kmet se nij bal takrat nobenih oblastij. Zatorej si večkrat tudi bogati kmetje niso preskrbeli lastne zemlje, nego so živeli na tujem zemljišči. Razumi se, da so kmetje često trpeli od svojega gospodarja ravno tako silo in stisko, kakor od vlastelina. Ali za kmeta je bilo dobro, da se je mogel hudega rešiti, ker je bil še sloboden človek, robovi pa so morali takrat vse podnašati. S početka so prehajali slobodni ljudje iz jedne zemlje v drugo, kadar jih je bila volja, a potem se je zato opredelil rok, pa tudi ne za vse. Ljudje netlačani t. j. sinovi pri očetu, bratje pri bratu, unuki pri dedu — mogli so se seliti vsak čas. A kmetje tlačani, t. j. tisti, ki so se obvezali služiti gospodarju, mogli so se seliti samo okoli Jurjeva (v jeseni), ko so poravnali z gospodarjem vse račune po ugovoru.

Proti koncu carjevanja Ivana Groznega je bilo uže malo kmetov — posestnikov. Pred oblastni in težkimi davki nij bilo življenja, kmet je zatorej samo gledal, kako bi se skril v občestvu, ali pa na imanji. Drugi

osem bataljonov nove vojske. Derviš-paša reorganizira svojo, posebno po nezmožnih za vojno bašibozukih jako demoralizirano vojsko, in ima dovolj opraviti, ter neglede na počitek orožja, dolgo ne more misliti, da bi zopet začel ofenzivo, posebno ker municije nema in se turške uprave nič ne mudi, da bi mu jo poslala. Zraven tega prihaja še, da so mu za hrbtno divji, nepokorni Miriditi in Malisori, ki se vedno vzdigniti žugajo, tako da je moral osem bataljonov proti njim poslati. — Muktarjeva armada je utaborjena pri Zaslupu. 12.000 Črnogorcev, ki imajo dobre šance, jo obdaje in samo čakajo, kedaj da se bode vzdignila na pot, da padejo črez njo.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 21. septembra.

Na **Češkem** so c. kr. okrajna glavarstva prepovedala tabor ali meeting za Srbe, kakoršne imajo na ustavnem Angleškem in po svobodnej Italiji. Okrajna glavarstva na Češkem so motivirala svojo prepoved s tem, da je tak tabor v protivji z nevtraliteto, za katero je Avsto-Ogerska.

Pravda dr. Svetozara **Miletića** in Svetoslava Kasapinovića je prišla 18. t. m. v Pešti v drugej instanci na vrsto in je bil zapor obeh potrjen. Dolže Magjari Miletića, da je Srbiji obljubil 20 do 30.000 prostovoljcev za vojsko proti Turkom; s tem — pravijo Magjari, je škodoval interese Ogerske, ki živi s Turčijo v prijateljstvu. Sumnjivo se jim zdi, da je bil pri knezu Milanu na avdijenci, da je napil napitnico na Milana, kot srbskega kralja. Torej samo sumujivosti, a dokazov ne.

Vnanje države.

Iz **Peterburga** se javlja, da ruska diplomacija nij zadovoljna s proglasom srbske vojske. Tudi novine (vladne?) ne odobravajo tega koraka. „Journal de Petersbourg“ pravi, da nij prišla ob ugodnem času. „Golos“ se boji vojaške diktature, korak, ki bi Srbiji škodoval.

Nekateri ruski in nemški listi so rekli, da znani dokument o **zvezi Rusije z Nemčijo** za slučaj vojske nij pravi. Francoz Girardin, ki ga je v „France“ na svitlo dal, pak s svojim imenom trdi na novič, da ima

pravi prepis v roci. On se v očigled vladnim preklicavanjem na to opoziva, da so Prusi tudi 1866 svojo zvezo (Usedomovo noto) z Italijo tajili. Girardin pravi, da na njegovem prepisu je lastnoročni podpis ruskega generalnega adjutanta Adlerberga, ta naj se torej oglasi. Francoska „Estafette“ poroča, da je bil ta spis ukraden v Londonu, pri ruskem poslaniku Šuvalovu, kateri je prepis zveze bil iz Peterburga prejel, da z njim dobi tam bivajočega grškega kralja za Rusijo.

Turčija se udaje in podaje veleblastim kakor jo prijemljejo, da bi naredila mir. Nemški judje se delajo, kakor da bi to „resignacijo“ kar občudovali. Kljub vsemu temu je mir velika uganka. Turška vlada uže nema turškega fanatiziranega ljudstva niti ne vojske popolnem pod soboj. Iz tega se same negotovosti roditi morejo.

Angleška vlada je bila poslala posebnega komisarja g. Baringa v Bulgarijo pregledat, ali je res, da so Turki tako neusmiljeno klali bulgarske kristijane. Baring se je vrnil in priobčil obširno poročilo o tem, kar je v Bulgariji videl. Grozne stvari. Mej drugim se je Baring prepričal, da so Turki v Bataku na jeden dan 5000 nedolžnih kristijanov poklali. Čujete nemškutarji, ki ste za Turke in zoper krščanske Srbe! Nij li to groza?

Dopisi.

Iz **Notranjskega** 19. septembra

[Izv. dop.] Po storjenem delu se sladko počiva — pravi pregovor. Počitek pa ne obstoji le v tem, da človek svoje navadno vsakdanje opravilo za nekoliko časa odloži, od tega odjenja in roke malomarno križem drži, nego tudi v tem, da se družih nenavadnih kretanj poprime, kar človeški duh krepča, vedri in za navadno vsakdanje delo na novo poživlja. Otrsesivši šolski prah za šest tednov, napotim se naravnost v sosednje Primorje, kder sem pri svojih bratih sokolegih prav veliko mičnega, napredovalnega in posneme vrednega zapazil. Kdo bode tajil, da je bilo pred par leti oziroma napredka skoraj vsestransko na najnižjej stopinji. A dandenes je temu ravno nasprotno. Pod vrlima gosp. nadzornikoma Klodičem in Vodopivcem je šolstvo na Goriškem Primorskem v teku kratkih dnij veli-

kanske in očitne korake storilo; obiskovanje šole je redno postalo in vse šole brez izjeme so z učnimi pripomočki tako bogato oskrbljene, da se v rečenej zadevi goriško Primorje gotovo z vsako drugo kronovino meriti more. Naj navedem tu le nekoliko učnih pripomočkov, kateri se na Goriškem v jednorazrednicah nahajajo in ti so: a) Premična abeceda s črkami; b) veliki ruski računski stroj; c) zemeljna globa Tomšičeva; d) table metričnih mer v oblikah; e) mere za tekočino, dalje za suho robo, do četrt Hektolitra, uteži, meter, kubična kocka razdeljiva; f) 5 anatomske tabel po dr. Iv. Kundratu; g) 26 tabel predstavljajočih rastlinstvo na trdem papirji, izvrstno in naravi primerno koloriranih; h) 15 tabel stenske abecede; i) 16 tabel za podučevanje v kmetijstvu od J. Pitascha; j) trije veliki zemljevidi: Evropa, Avstrija in Palestina s hrvatskim tekstom od B. Kozena (to je prekrasno delo); k) izvrstni zemljevid poknežene grofije Goriške in Gradičanske s slovenskim in italijanskim tekstom od gosp. nadzornika Vodopivca; l) 8 zvezkov predlog za risarski poduk od Kollerja; m) 12 zvezkov risanskih predlog od Grandanerja; n) zbirka geometričnih teles, 10 kosov od G. Koeppelna; o) popolni fizikalni in kemični aparat od Vek. Kreidla; p) rastlinstvo v podobah od dr. M. Willkomma; r) telurij mehanično sestavljen od F. Wittsacka; s) 6 zvezkov z obrazci za razna ženska ročna dela; š) toplomer po R. F. C.; t) Zrakomer. In od kod vsa ta lepa zbirka učnih pripomočkov? Deloma darovana po deželnem odboru goriškem, deloma pa nakupljena za denarno subvencijo, pridobljeno po gg. šolskih nadzornikih iz državne blagajnice v ta namen. In šolske občine pri vsem tem nikakoršnih stroškov v materialnem obziru trpele niso. Gospodje kranjski deželni in okrajni šolski nadzorniki, tu imate izvrsten izgled v posnemo in izpodbujo; tu je široko polje, na katerem najdete mnogo prekornostnega dela v napredek in povzdigo narodnega šolstva.

Beseda gine, izgled pa rine. Vederemo ali najde ta lep izgled pri vas blagodejne

je prodal svojo zemljo ter jo potem obdeloval novemu gospodarju za polovico pridelka ali pa po drugih ugovorih. Drugi pa je dal zastonj svojo zemljo, če nij bilo kupca, samo da se reši davkov in družih dolžnostij, ki so na njej ležale. Največ kmetov je živelo pri bogatih in silnih vlastelinih. V tem času so sestavili po vsej Rusiji (piscovija knjigi) zemljiške bukve, in davki so se plačevali od zemlje, koja je bila v teh bukvah uknjižena. Če je v kakej kmetskej občini ali pa na imanji živelo, na primer, 100 ljudij tlačanov, plačal se je davek od sto tlačanov po novih knjigah, čeravno se je mogel v tem času broj tlačanov povečati ali pa zmanjšati za 20 do 30 oseb. Bogati vlastelini in graščaki vabili so kmete k sebi raznimi obečanj in sicer še le potem, ko so bile zemljiške knjige gotove. Vsled tega so morali oni vlastelini in občestva, iz katerih so kmetje pobegali, plačati davek v blagajno za one, ki so še ostali tlačani, kakor tudi za one, ki so iz tlačanske zemlje pobegnili. Davek uže brez tega velik, postal je še težji; vsled te stiske so pobegnili še drugi, ostalim nij bilo mogoče plačevati: narod se je razbegal, a zemlja je ostala pusta in prazna. A bogati vlastelini so potem plačevali od obdelane zemlje manji davek; vendar pa tudi vsled tega nij bilo nič bolje in

laže kmetom. Zavedši k sebi raznimi obečanj kmete, nijso bogati vlastelini večkrat držali svoje besede ter je tako razsrdili, da jih je zopet mnogo od njih pobegnilo. Vrh tega je glad, kužne bolesi, vojska in vojaški grabež po nekaterih predelih zemlje čisto opustošil; pobegli kmetje so popolnem osiromašili, a davki jim rasli. Nij čudo, da so se vsled tacega življenja razbegle cele vasi; jedni izmej prebivalcev so šli mej dninarje, drugi pa mej Kozake, a nekoji celo za robove. Pomnožilo se je skitavskega naroda, pomnožilo neobdelanih zemelj, nazadnje so velika mesta obezljudila splošno ter ležala pustoprazna, kakor v stepi ali pa v pustinji.

Lepa je bila sloboda kmetska po zakonu, ali v istini pa je bila slaba. Leta sloboda je bila različna od sužnosti, kakor od Jurjevega dne, kajti tudi Jurjev dan nij bil vselej in za vsacega od kake koristi. Bilo je namreč treba deliti se z gospodarjem v vsem, kakor je bilo v ugovoru zapisano; bilo je treba tudi plačevati brez zaostatov. Hud gospodar je pri takej priliki naštel kmetu Bog zna kaj vse, počinil nad njim mnogo krivic ter ga celo nij spustil brez sile. Razun tega pa je kmetu jako malo ostalo; moral si je tedaj poiskati mesta na drugej zemlji, da bi od gladi ne umrl; a za tak kmetski izhod dalo se je samo

tri tedne časa. Ne glede na vse to, bil je Jurjev dan vendar velik praznik za kmete; samo na Jurjev dan so videli svojo slobodo. Kmalu za Ivanom Groznim vzeli so kmetom še celo Jurjevsko selitev.

Pred Ivanom Groznim, posebno pa za njegovega vladanja, razdalo se je mnogo malih posestev službenim ljudem. Vojske so bile čisto in tudi težavne; vojnikom je bilo treba dati imetka, da so mogli vladarju služiti, drugače bi bila mogla ruska zemlja ostati brez vojniov in brez obrambe. Ali sama zemlja je bilo malo, kajti ona nij imela nobene vrednosti, ter nij dajal nobenega dohodka; samo tlačani so dajali graščaku dohodke, in sicer oni, ki so živeli na njegovej zemlji. Kmetje pa nijso radi živeli na zemljah malih vlastelinov in graščakov nego so prelazili rajše k bogatim. Vsled tega so posestva službenih ljudij ostala prazna, zemlja pusta, a gosudarjeva vojskina služba je trpela vsled tega pomanjkanje. To stanje je hotel popraviti Boris Godunov, ko je za carja Feodora Ivanoviča upravljal s carstvom po svoje volji.

Boris Godunov je uže takrat v svojih mislih sklenil, polastiti se carskega prestolja, in da ne bi imel zapreke od carjeviča Dimitrija, dal ga je zavrtno umoriti. Ali to nij bilo še dosta; Godunov si je moral pridobiti

posneme. Kaj stori prava ljubezen in vnema do poklica za racijonelni napredek splošnega šolstva in izobražbo nežne mladine! Naj bi te besede segale globoko v srca onih gospodov, kateri pri nas krmilo ljudskega šolstva v rokah imajo.

Iz slovenskih goric 18. sept. [Izv. dop.] Minoli teden došel je deželni odbor g. grof Kotolinski z nekaterimi družimi gospodi k nam, ka bi poizvedel naša mnenja o reguliranji Pesnice. Naletel je baš na veliko povodenj in radi tega gotovo pričakoval, ka bomo brez ovinkov privolili vse zahtevano. Iznenadilo je tedaj gospoda nekoliko, ko so občine Trebetnici, Jutromanci, Hvaletinci in Dragovič po svojih zastopnikih kratko in odločno na njegova vprašanja, gledé reguliranja Pesnice z „ne“ odgovorile. Jednake odgovore moral je zabilježiti tudi uže pri drugih občinah, in to je gosp. grofa s slabim vremenom vred menda napotilo, ka se je vedel nasproti starim in mladim posestnikom precej odurno. Toda posojenega mu nijso niti trenutek dolžni ostali. Ves rezultat odbornikovega potovanja po pesniškem dolu dozda nij še popolnem znan.

Mi upamo in slutimo, ka se je večina izrekla proti reguliranju iz vzrokov, kratko navedenih v dopisu od Pesnice. Ako pa večina nasprotuje reguliranju po izdelanem načrtu, tako se s tem nikakor ne zoprstavlja, ka se struga Pesnice spusti niže pri iztoku; da uradi skrb za odstranjenje podrtega drevja in šumevja iz struge, za razstegenje strugino sem ter tja; ka se stavljenje mlinskih zajez in splavij ostro nadzoruje. Te izpeljave so mogoče brez mnovega truda in velikih stroškov. Na omenjeno naj bi se tudi naši gospodje poslanci ozirali, če se bode reč morda tudi v deželnem zboru pretresovala.

Denes mi je tudi nekoliko o šoli govoriti. Počitnice imajo za smotr gotovo odpočinjenje učiteljev in učencev. Toda, kako si počiti, če so počitnice pri nas tako uravnane, ka nekatere uže nehajo, ko se druge še le začnejo? Mi zatvorimo naše ljudske učilnice 16. sept., v mestu otvorijo svoje istega dne. Kde ima

učenec prestopivši iz jedne šole v drugo počitnice?

Grajati moram tudi naše može, koji bi morali nadzorovati obiskovanje učilnic, radi velike popustljivosti. Prepogosto podržujejo odgojitelji svoje rejence doma za razna mala opravila, kakor pašo itd. Tukaj otrok res nekoliko pomore svojim; na drugej strani trpi škodo, katero ne občuti le sam, nego jo občuti ves zarod z njim. Koliko ljudij živi še mej nami brez vsega znanja elementarnih rečij! In kako pomilovanja vreden je človek, uže v sedanjih časih brez znanja čitanja, pisanja, brojenja! — Kako hudo bode se nemarnost v tem oziru še le v prihodnosti kaznovala. Temu v okom priti si prizadeva naše šolstvo, in v tem ga morajo poklicani možje — pred vsem krajni odbori — podpirati. Priprost človek ima vedno le lasten dobiček in sedajnost pred očmi. Da se privadi tudi drugačemu mišljenju, do tega ga morejo olikaneji privesti.

Kder se zanemari obiskovanje šol brez tehničnih vzrokov, tam bi se moralo z vso odločnostjo postopati, tem bolje, ker imamo toliko za šolo sposobnih otrok, ka bi za njih poduk potrebovali tri cele učitelje. To pa nij samo pri nas. Ali drugod skrb za prostor uže zdaj, ka morejo pozneje, ko bode več učiteljev došlo iz pripravništva, jih nastaviti

Kaj pa se stori pri nas v tem oziru?

Domače stvari.

— (Iz seje deželnega odbora 15. in 19. sept.) Dopisa deželne vlade, da sta sklepa deželnega zbora zaradi pobiranja 20% priklade na direktne davke in na vžitnino za deželni zaklad leta 1877. in pa sklep zaradi preuredbe §. 92. občinske postave zadobila cesarjevo potrjenje, vzela sta se na znanje. — Sklenilo se je, da se c. kr. dvornemu svetniku pl. g. Tomasinu v Trstu pošlje zahvalno pismo, ker je podaril kranjskemu deželnemu muzeju svojo obširno in krasno zbirko rastlin (herbarij).

— (Vabilo.) V nedeljo 24. t. m. ob 1/2 8. uri zvečer napravi čitalnica na Vrhniki v g.

dana malo dobrega, vendar jim je bil on jako drag. Od tega časa, kar so bili kmetje privezani k zemlji, nastopili so nemiri v Rusiji: mej ljudmi so se često ponavljali begi, prepiri, razdori; ob cestah so se pomnožila razbojstva in grabeži; sodbam in tožbam, uvredam in zatiranjem nij bilo ni konca ni kraja. Črez nekoliko let je prišla še nova beda — slaba letina, a za njo glad. Da ne bi narod pomrl od gladi, dovolil se je vendar zopet prelaz na Jurjev dan, ali samo onim, ki so živeli na zemljah malih vlastelinov. Bogati so namreč mogli prehraniti svoje tlačane, a zavoljo tega jim je bil pa tudi poprejšnji prelaz zabranjen. Ali črez dve leti so bili zopet vsi kmetje prikovan, in v kratkem nij bilo o kmetškem prelazu na Jurjev dan niti besede, niti spomina.

Boris Godunov nij zaslužnil vseh kmetov, nego samo tlačane; vse netlačane in slobodne ljudi, brate pri bratih, unuke pri dedih, je pustil pri miru v slobodi, dokler nijso sami postali tlačani. A ker se pa vsak slobodni kmet nij mogel prehraniti brez zemlje, šel je mej tlačane, da ne umre od lakote; zato je bilo vsako leto več služnjih, a manje slobodnih. Ti tlačani vendar nijso bili toliko izvrženi samovolji gospode, kajti gospodar nij mogel z njimi ravnati, kakor s pravim robom. On je prodajal zemljo, a ne kmet; a kmetje nijso

Kotnikovej dvorani prvo veselico s sledečim programom: 1. Govor, govori g. Jos. Lenarčič. 2. Prolog, govori g. Ig. Kotnik. 3. Petje, in sicer Nedved: „Mili kraj“ čveterospjev, „Sloga“, „Strunam“, poje gđc. A. D. — Zajec: „U boj“, „Cigani“, „Radostno potovanje“. 4. Ples. — Vstopnina za posamezne ude 25 kr., za ude z rodbino 50 kr., za posamezne neude 50 kr., za neude z rodbino 1 gl. K tej veselici uljudno vabi Odbor.

— (Iz Dunaja) se nam piše 18. sept.: Dunajsko slavjansko pevsko društvo bode v kratkem napravilo koncert na korist ranjenecem na jugovanskem bojišču. Nadejati se je mnoge udeležitve. Kaj pa na Slovenskem? Društva bi morala več večerov z dohodki za srbske ranjenike narejati.

— (V Brandstetterjevej pravdi) bode Heinricher predsedoval; votanta sta gg. Pesarič in Schrei, namestni sodnik je adjunkt Walter. Tožnik je državni pravdnik Duller. Brandstetter je tožen zaradi goljufije, s tem storjene, da je 56 menjic na umrlo svojo ženo pisal v znesku 56.000 gld. Dalje je pisal 119 menjic na ime Konrada Seidla v znesku 233.962 gld. Dalje je izneveril 18.000 gld. zavarovalnine, ki je bila lastnina njegovih otrok.

— (Hiralnica sv. Jožefa v Ljubljani) je dodelana tako, da more sprejemati bolehavce. Obilni so sicer bili darovi dobrotnikov, toda veliki stroški zidanja: velike hiše z dvojnimi nadstropjem ter notranje oprave, še nijso pokriti, tem menj, kaj ostaje za hrano in druge potrebščine. Zatorej zdaj nij še mogoče bolehavcev sprejemati brezplačno, ampak le proti primernemu plačilu oskrbovalnih stroškov. Natančni pogoji o sprejemanju se zvedo pismeno ali ustno v „hiralnici sv. Jožefa v Ljubljani v šentpeterskem predmestju“.

— (Cerkvene slovesnosti) v spomin stoletnice bivšega škofa tržaškega in iskrenega pisatelja slovenskega, Mateja Ravnikarja, se je 20. t. m. na Vačah udeležilo 18 duhovnikov in mnogo vernega ljudstva.

mnogo privržencev in dobrovoljcev, da bi v sili mogli zanj boriti se. Na pomoč večjih in važnih bojarjev nij imel nobene nade: oni so gledali na Borisa s tajno zlobo in zavistjo. Vsak izmej njih je bil pripraven zadobiti visoko mesto Borisovo in milost carsko. Najbolje in najvažneje jo bilo za Borisa — pridobiti na svojo roko manje vlasteline in graščake. Oni so bili glavna vojskino sila, in Boris je dobro pogodil, da se nema velikih bojarjev ničesar bati, če mu le mali pomagati hočejo. A, da si pridobi prijateljev mej malimi vlastelini in graščaki, moral je samo zabraniti selitev tlačanov iz njihovih zemelj. Boris je razsodil dobro, da bode on zadovoljivši malim posestnikom vojništvo uredil, in cesarsko blagajno z davkom napolnil, kajti vsak tlačan bode plačal državni davek za-se in zemljiške bukve ne bodo nič več pokazivale davku podvržene zemlje prazne in puste.

Iz tega namena je bil izdan l. 1592 carski ukaz, po nagovoru Borisa Godunova. Le-ta ukaz je zabranil kmetom prelaz na Jurjev dan, ter je priklenil na zemljo, na katerej so prebivali. Črez pet let je izšel novi ukaz: da se imajo vsi slobodni sluge, ki so služili gospodom pol leta, ali pa še več, za te gospode zarobiti.

Čeravno so kmetje videli od Jurjevega

prešli v roke novemu gospodarju, kakor da je je poprejšnji prodal, nego zato, ker je prodal zemljo, na katerej so oni prebivali. Ali tako nij šlo dolgo: vlastelini in graščaki so začeli malo po malo zadobivati kmete v svoje roke, menjali so mej soboj presledek, ter je vodili iz jedne zemlje v drugo. Kmetška sužnjost je postajala vedno težja in ožja; kmetje so begali, vlastelini so je vabili in skrivali, in tako je to trajalo, ne jedno ali dve leti, nego več od sto let.

Carski siščiki (biriči) jahali so po imanjih in vaseh; sodili begunce, kaznovali je strogo, ter vračali poprejšnjim gospodarjem na poprejšnjo zemljo. Ali begunstvo vendar nij prenehalo. Takrat so prenesli davek od zemlje na ljudi, t. j., davek se nij več plačeval od zemlje, nego od duš. Beguncev nijso več vračali na poprejšnja mesta, nego zahtevali davek od vsacega, kder je on živel. Gospodska volja nad kmeti je rasla in se krepila; vlastelini so je začeli prodavati brez zemlje, ne tajno, nego po zakonu. Niti sto let posle Godunova postal je tlačan enak sužnjemu.

Tako je trajala ta kmetška sužnjost do denašnjega časa, do 19. februarja 1861, a ž njo se je udomila v Rusiji tudi poslovica: „vot tebe, babuška, i Jurjev den.“

— (Iz Gorice) se piše, da bode grof Chambord tudi to zimo prišel tja stanovat.

— (Pokadili) smo tobaka prvo četrtletje 1876 za 24.803 goldinarjev več kot lani.

— (Volk) je bil ustreljen blizu Stopič pri Novem mestu.

— (Na smrt obsojen) je bil v Celju 18. t. m. Franc Lovrec zavoljo roparskega uboja.

— (Kri-kri) smo v Ljubljani uže vendar toliko prebili, da, kar ga ima vsak pobalin, ne dražijo ušes in ne grene človeku več britkostij življenja vsaj boljše oblečeni ljudje kakor je prej pač bilo. Zdaj imajo v Zagrebu in Gorici to otročarijo prenašati.

Razne vesti.

* (Z orijenta) Berlinska „Montagszeitung“ prinaša sledeča šaljiva telegrama: Iz bojišča, 19. sept. (Izv. oficijozni telegram.) Turki so ravnokar zopet dobljeno bitko izgubili. — Iz Carigrada, 18. sept. Abdul Hamid je imel denes tajno konferencijo s svojim ljubeznjivim prijateljem, mizariskim pomočnikom Schultze. Ta je sultanu objavil, da je preiskaval raznoterih ministrov glavne deske, a da so vse še vrlo dobro zabite.

* (Ramazan.) Turki v tem tednu začno svoje dolgo praznovanje „ramazana.“ Turška vojska bode imela torej, če se premirje sklene, časa dovolj moliti k Mohamedu in tudi prilike, postiti se, kakor koran ukazuje, ne bo manjkalo.

* (Šest otrok) je blisek omamil v pruske Šleziji, ko so šli po cesti sredi širocega polja iz šole domov in jih je prehitela na potu silna nevihta. Tri dekleta so ostala na mestu mrtva, dečki pak so zopet se zavedeli.

Narodno gospodarstvo.

Slovenska trgovska hiša.

Jos. Pipan & Comp. v Trstu sta ravno kar izdala svoj „Cenik“, raznega blaga, katero morejo slovenski trgovci po tej firmi dobiti. Morda je prvi cenik te vrste, ki je na slovenskem jeziku izdan. Cen raznega blaga (kolonijalij, olja, sadja, dišav, barvil, raznega blaga, žita, rajža, masti, petroleja, soli, kave, itd.) ne bomo naštevali. Le „tržno poročilo“ ponatiskujemo, ki pravi:

Na stanje našega trga in sploh na cene prekomorskega blaga vpliva jako neugodno popolnem temen politični horizont, ki provzročuje nenavadno nestanovitnost kurzov in kali vsako veselje do trgovinskih započetij.

Na inostranskem, od koder naš trgovec prejema svoje blago, in ga plačuje v zlatu, izgubiva veljavo naša valuta in tako je trgovec v jako neugodnem položaju, da mora računati z njemu popolnem nepoznanim faktorjem — s politiko. — Vsled tega mu lahko splava po vodi vsaka še tako previdna kalkvacija. — V takem položju preskrbi se z blagom vsak varčen trgovec le za vsakdanjo, momentanno potrebo, nadeja se v kratkem boljših, manj burnih časov, vsled česar se ne more razviti prava, živahna kupčija.

Kava — fine sorte iz Ceylona in Malabarja so se zaporedoma prodajale po zvišanih cenah, katere obečajo vzdrževati se do srede meseca novembra, ker se jih v zalogah ne nahaja mnogo in se do tistega časa tudi nij nadejati novih dovaževanj. Jednako je šla prav lahko izpod rok lepša kava nižjih vrst, posebno zaradi tega, ker jej je padla cena za 2%; — od včeraj sem pa so cene zopet poskočile in postale trdne, ker so se dosegle na holandske razprodaji višje cene, nego se je mislilo in določilo.

Olje oljkino — fino in najfinejše za na mizo, plačevalo se je zmirom višje in tudi navadno jedilno olje je porastlo, ker ga primanjkuje; dozdeva se, da bode še rastla njegova cena, dokler ne dojde kaj novega blaga.

Sa dje — letošnje, dohaja počasi in se

razprodaje hitro po stanovitni ceni; naše cene veljajo za novo letošnje blago.

Masti — cena je bila nekoliko padla, pa se je zaradi novih naročil in vsled povišanja cen na Angleškem hitro zopet izboljšala in vse kaže, da ostane trdna, ali še celo poraste.

Rajž — bil je pri še precej trdnih cenah nekoliko tednov malo iskano blago, ker pa so ga v Indiji malo pridelali, postala mu je cena še trdnjši kakor poprej.

Petroliji — je v zadnjem času vedno raste vsled mnogih popraševanj in je njega cena tako rekoč dosegla vrhunec; — to straši dovaževalce (Importeurje) pred močnimi nakupovanji; prav zato je mogoče, da bodo cene tega blaga vsled njega pomanjkanja še nekoliko porastle. Mnenje je, da bode še le proti koncu leta nastopila kaka reakcija in da je nevarna vsaka kupčija za poznejši sprejem.

Št. 20. septembra:

Veter, Pitsch, Hauk iz Gradca.
Pri Stana: pl. Melini iz Trsta. — Kraus iz Celja. — Lepoj iz Dunaja. — Fischkandl iz Gorice. — Constantini iz Trsta.

Pri Mateti: Pankratz iz Pulja. — Bruner iz Dunaja. — Germans iz Trsta. — dr. Samec iz Postojne. — Bruchbar iz Dunaja. — Richter iz Gradca. — Jaklič iz Novega mesta. — dr. Gabričič iz Gorice. — Borsia iz Dunaja. — Oto iz Zagreba. — Brunovic iz Dunaja.

Pri Zamorci: Eigrer iz Dunaja. — Drašlar iz Maribora. — Potokar iz Trsta. — Kramar iz Dolenskega.

Pri Mestu Ljubljana: Činkola iz Št. Jarneja. — Burge iz Gradca. — Stregel iz Litije. — Gorup iz Zagreba.

Pri bavarskem dvoru: Cadore iz Trsta. — Maurer iz Celovca. — Perne iz Vipave. — Erlach iz Dunaja. — Ivančič iz Trsta.

Loterijske srečke.

V Gradci 16. sept.: 73. 7. 8. 47. 10.
Na Dunaji 16. sept.: 48. 39. 59. 24. 1.

Dunajska borza 21. septembra.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	66 gld.	60 kr.
Enotni drž. dolg v srebru	69	65
1860 drž. posojilo	112	—
Akcije narodne banke	861	—
Kreditne akcije	151	10
London	121	20
Napol.	9	68
C. k. cekini	5	80
Srebro	101	90

Vsem bolnim moč in zdravje brez leka in brez stroškov po izvrstni

Revalescière du Barry

v Londonu.

30 let nje je bil bolni, ki bi je ne bila ozdravila ta prijetna zdravilna hrana, pri odraslih in otrocih brez medicinskih stroškov; zdravi vse bolezni v želodcu, na živcih, dalje prsne, i na jetrah; žile i naduho, bolečine v ledvicah, jetiko, kašelj, neprebravljene, zaprtje, prehlajenje, nespanje, slabosti, zlato žilo, vodenico, mrzlico, vrtoglavje, silenje krvi v glavo, šumenje v ušesih, slabosti in blevanje pri nosečih otrocih, diabet, trganje, shujšanje, bledico in prehlajenje; posebno se priporoča za dojenice in je boljše nego dojnično mleko. — Izkaz iz mej 80.000 spričeval zdravih, brez vsake medicinske, mej njimi spričevala profesorja Dr. Wurzerja, g. F. V. Beneka, pravega profesorja medicine na vseučilišču v Mariboru zdravnega svetnika Dr. Angelsteina, Dr. Shorelanda, Mr. Campbella, prof. Dr. Dédé, Dr. Uré, grofinje Castlestuart, Markize de Brehan a mnogo drugih imenitnih osob, se razpošiljava na posebno zahtevanje zastop.

Kratki izkaz iz 80.000 spričevalov.

Spričevalo št. 73.670.

Spričevalo zdravnega svetnika Dr. Wurzerja,

Bonn, 10. jul. 1852.

Revalescière Du Barry v mnogih slučajih nagradi vsa zdravila. Posebno koristna je pri driti in griži, dalje pri sesalnih in obistnih boleznih a t. d. pri kamnju, pri prisadljivem a bolehnem draženju i sesalni cevi, zaprtju, pri bolehnem bolenju i obistih i mehurji, trganju v mehurji i t. d. — Najbolje in i neprecenljivo sredstvo ne samo pri vratnih in prsih boleznih, ampak tudi pri pljučnici in sušenju v grlu. (L. S.) Rud. Wurzer, zdravilni svetovalec in člen mnogo učenih družtev.

Winchester, Angleško, 3. decembra 1842.

Vaša izvrstna Revalescière je ozdravila večletne i nevarnostne prikazni, trebušnih bolezni, zaprtje, bolne čutnice in vodenico. Prepričal sem se sam gleda vašega zdravila, ter vas toplo vsakemu priporočam. James Shoreland, ranocelnik, 96. polka.

Izkušnja tajnega sanitetnega svetovaleca gosp.

Dr. Angelsteina.

Berolin, 6. maja 1856.

Ponavljaje izrekan gledé Revalescière du Barry vs. stransko, najbolje spričevalo.

Dr. Angelstein, tajni sanit. svetovalec.

Spričevalo št. 76.921.

Obergimpenn, (Badensko), 22. aprila 1872.

Moje patient, ki je uže bolehal 8 tednov za strašnimi bolečinami vnetic jeter, ter ničesar použiti nij mogel, je vsled rabe Vaše Revalescière du Barry popolnoma zdrav.

Viljem Burkart, ranocelnik.

Spričevalo št. 72.618.

La Roche sur Yon, 30. julija 1868.

Vaša Revalescière ozdravila me je popolnoma strašnih želečnih in čutnicnih boleznij, katere so me deset let mučile.

(Gospa) Armanda Prevost, posestnica.

Revalescière je 4krat tečnejša, nego meso, ter se pri odraslih in otrocih prihrani 50krat več na ceni, ko pri zdravljenju.

V pekarskih pušicah po pol funta 1 gold. 50 kr. 1 funt 2 gold. 50 kr., 2 funta 4 gold. 50 kr., 5 funtov 10 gold., 12 funtov 20 gold., 24 funtov 36 gold.

Revalescière-Biscuiten v pušicah in Revalescière-Chocolatée v prahu 12 tas 1 gld. 50 kr., 24 tas 2 gl. 50 kr., 48 tas 4 gl. 50 kr., v prahu 120 tas 10 gl.

Prodaje: Du Barry & Comp. na Dunaji, Wallfischgasse št. 8, kakor v vseh mestih pri dobrih lekarjih in spicerijskih trgovcih; tudi razpošilja d. n. j. s. h. s. na vse kraje po pošti. — V Ljubljani Ed. Scher, J. S. v. o. b. o. d. a, v Reki pri lekarju J. Prodamu, v Celovcu pri lekarju Birnacherju, v Spiljetu pri lekarju Aljinoviču, v Trstu pri lekarju Jakobu Serravallo, pri drogeristu P. Rocca in J. Hirschu, v Zadru pri Androviču. (36)

„Národna tiskarna“ v Ljubljani sprejme takoj za

tiskarska učenca

dva dečka, katera sta vsaj I. gimnazijalni razred dobro dovršila.

Pogoji se izvedó pri opravištvu „Národne tiskarne“.

Vsakovrstno

bolečine v zobéh,

ki so tekar zadeli gnjiti ali so uže votli, odpravi takoj in stalno slavno *indijski ekstrakt*. Brez njega ne bi smela biti nijedna družina zaradi izvrstnega njega vspeha. Jedinó pravi se dobiva v steklenicah po 35 kr. in 70 kr. v Ljubljani samo pri Edvard Mahru. (277-2)

Preselitev.

Pisarna gospé

Ane Hartmann

(prej Iv. Alf. Hartmann),

preselila se je sedaj v Kavčičevo hišo, šte. 209, II. nadstropje v go-spodskeji ulici. (291-1)

Samoklistirni aparat

(Clyso-pumpe, Irrigatérje),

Inhalacijne aparate,

klistirne, uretralne in maternične brizgalice, mlečne pumpe, sesalne steklenice, vezi za počene

po fabriške ceni.

Jedno le pri

(53-24)

Gabriel Piccoli,

lekarju, na dunajski cesti v Ljubljani.

Slovenske knjige.

V „národnej tiskarni“ se dobé, in morejo tudi po poštém povzetji naročiti najnovejše slovenske knjige:

1. „Doktor Zober“, originalen slovenski roman od J. Jurčiča. Cena 60 kr.

2. „Kalifornske povesti“ od Bret Harte-a. Cena 50 kr.

3. „Tugomer“, tragedija v 5. dejanjih. Spisal J. Jurčič. Cena 60 kr.

4. „Na Žerinjah“, izviren roman. Spisal Janko Kršnik. Cena 60 kr.